

Tweede luitenant George Maduro

Het tragische verhaal van een opmerkelijke, maar weinig bekende Nederlandse held

Brigade-generaal prof. dr. A.J.H. Bouwmeester*

Dit jaar is het 80 jaar geleden dat tweede luitenant George Maduro de hoogste Nederlandse dapperheidsonderscheiding ontving. Op 9 mei 1946 werd hij bij Koninklijk Besluit nr. 6 ingeschreven in het register van Ridder in de Militaire Willemsorde, 4e klasse, voor zijn optreden zes jaar eerder, op 10 mei 1940.¹ Het was de eerste en enige keer dat een Nederlander van Joods-Antilliaanse afkomst deze eer te beurt viel. Hoewel algemeen bekend is dat Maduro de naamgever is van Madurodam, het openluchtminiaturpark in Den Haag met kleine replica's van bekende gebouwen en werken in Nederland, blijft hij toch een beetje een raadsel. De hoogste tijd dus om meer aandacht aan zijn leven te schenken.

Dit verhaal over George Maduro is niet bedoeld als een hagiografie, maar eerder als inspiratie; zeker nu de internationale rechtsorde onder vuur ligt. Maduro's verhaal laat zien hoe een zorgeloze student verandert in een officier en verzetsstrijder, die verantwoordelijkheid neemt en boven zichzelf uitstijgt terwijl de geopolitieke omstandigheden verslechteren, en hij tegelijkertijd met antisemitische vooroordelen in Nederland te maken krijgt. Naast zijn opvallende moed vielen ook Maduro's doorzettingsvermogen en medemenselijkheid op.

Dit artikel is bedoeld om stil te staan bij de 80e verjaardag van George Maduro's Militaire

Willemsorde door een beeld te schetsen van zijn opmerkelijke eigenschappen en worstelingen als Joods-Antilliaanse student in Nederland, als officier bij de cavalerie en als lid van het Nederlandse verzet.

Student in Nederland

George Maduro werd op zaterdag 15 juli 1916 om negen uur 's-ochtends geboren in een statig huis in Scharloo, een woonwijk aan de rand van Willemstad in Curaçao. Op zijn geboorteakte stonden aanvankelijk de namen George Joshua Levy Maduro vermeld. De familie Maduro behoorde tot de Sefardische Joodse gemeenschap. Maduro's voorouders waren afkomstig van het Iberisch schiereiland, maar de Joden werden daar in de 15e eeuw verdreven. Via Amsterdam kwamen ze halverwege de 17e eeuw op Curaçao terecht.² Eén van Maduro's voorvaders begon in 1837 een warenhuis in Willemstad, dat al snel uitgroeide tot een machtige onderneming onder de naam S.E.L. Maduro & Sons, gericht op scheepsbouw, zeevervoer en bankwezen. Al snel werden er ook

* Han Bouwmeester is hoogleraar Militair-Operationele Wetenschappen bij de Faculteit Militaire Wetenschappen aan de Nederlandse Defensie Academie. De auteur bedankt George Maduro Alvarez-Correa (neef van George Maduro) en Kathleen Brandt-Carey (auteur van het boek *Ridder zonder vrees of blaam. Het leven van George Maduro 1916-1945*) voor de ondersteuning bij de totstandkoming van dit artikel.

1 P.G.H. Maalderink (red.), *De Militaire Willems-Orde sedert 1940*, onder auspiciën van de Kanselier der Nederlandse Orden in samenwerking met de Sectie Militaire Geschiedenis van de Landmachtstaf (Rijswijk, Sijthoff Pers, 1982) 88.

2 Gaby Hauck, *Joods leven op Curaçao. Jossy Maduro, een micro-analyse van een Sefardisch-Curaçaoese identiteit begin twintigste eeuw*, masterscriptie (Rotterdam, Erasmus Universiteit, 2016) 44-51.

Van een zorgeloze student veranderde George Maduro uiteindelijk in een officier en verzetsstrijder

FOTO FAMILIE-ARCHIEF MADURO

Op het Nederlandsch Lyceum in Den Haag, rechts achter in de klas. Maduro was voorbestemd om als eerste in zijn familie naar de universiteit te gaan

kantoren geopend in Havana en New York.³ Het bedrijf overleefde vele crises en bestaat nog steeds. Het heet nu 'Maduro Shipping'.⁴ Maduro's vader was al snel opgeklimmen tot procuratiehouder van S.E.L. Maduro & Sons. George zelf genoot een bevoorrechte jeugd met een kindermisje en veel bedienden. Een jaar na zijn geboorte werd zijn zus Sybil geboren.⁵ In 2016, 100 jaar na Maduro's geboorte, publiceerde Kathleen Brandt-Carey een biografie van zijn leven, getiteld *Ridder zonder vrees of*

blaam, waarin Maduro's persoonlijkheid zeer goed wordt beschreven. Zo schrijft Brandt-Carey dat de Maduro's zich in 1926 in Den Haag vestigden om hun kinderen een goede opleiding te geven. Na een jaar vertrokken Maduro's ouders naar Parijs, terwijl hij eerst bij een vriendin van de familie verbleef en later bij de familie Aronstein in Den Haag introk. Carl Aronstein was vice-admiraal bij de Koninklijke Marine en kende de familie Maduro uit de tijd dat hij met zijn marineschip regelmatig in Curaçao aanmeerde. Aronstein was zelf ook Joods en getrouwd met Jeanne Vaillant, protestant en kleindochter van een dominee.⁶ Dit was een ongebruikelijke relatie, want hoewel een gemengd huwelijk tussen joden en christenen niet verboden was, waren ze vanuit sociaal oogpunt zeer ongebruikelijk. In het verleden stond Nederland bekend om zijn

3 Johan Hartog, *Het verhaal der Maduro's en Foto Album van Curaçao 1837-1962* (Aruba, Nederlandse Antillen, D.J. de Wit Uitgeverij, 1962) 107-123.

4 *Maduro Shipping, Maritime excellence, Trusted partner*. Zie: <https://www.madurosons.com/about>.

5 Hauck, *Joods leven op Curaçao*, 48-49.

6 Kathleen Brandt-Carey, *Ridder zonder vrees of blaam. Het leven van George Maduro 1916-1945* (Houten, Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum, 2016) 26-39.

tolerantie, maar als het op huwelijken aankwam, trouwde men toch vaak binnen de eigen religieuze gemeenschap.⁷ Maduro's liefdesrelatie met Hedda de Haseth Möller kende bijvoorbeeld veel obstakels. Deze relatie heeft enkele jaren geduurd, maar Hedda's vader was altijd fel gekant geweest tegen hun relatie omdat Maduro Joods was. De Maduro's en de Möllers, die elkaar kenden vanuit Curaçao, raakten gebrouilleerd na jaren hechte vriendschap.⁸ De Aronsteins waren uitgesproken seculier en erg blij dat ze pleegouders van Maduro mochten zijn. Ook Maduro's ouders werden geleidelijk steeds meer seculier. In 1928 lieten zij de naam van hun zoon officieel wijzigen door de rechtbank van Curaçao. Maduro kreeg aanvankelijk, in overeenstemming met de familietradities, Joodse namen, maar deze namen werden veranderd in George John Lionel. Het was vooral binnen de Sefardisch-Joodse gemeenschap op Curaçao gebruikelijk om kinderen Engelse namen te geven.⁹

Op het Nederlandsch Lyceum in Den Haag leerde Maduro Erik Hazelhoff Roelfzema kennen, die later bekend werd als de 'Soldaat van Oranje'. Hazelhoff was een prominent lid van de redactie van de schoolkrant *Het Lyceum*, waarvoor Maduro een artikel had geschreven.¹⁰ Tijdens zijn middelbareschooltijd maakte Maduro zich steeds grote zorgen over zijn schoolprestaties; dit werd mede veroorzaakt door de druk die zijn vader op hem legde. Maduro was voorbestemd om als eerste in zijn familie naar de universiteit te gaan. Hiertoe moest hij eerst zijn middelbare school afmaken, maar hij haalde soms onvoldoendes. Hij was daarentegen erg sociaal en genoot van de vele schoolfeesten. Op 14-jarige leeftijd had hij al een smoking op maat laten maken voor zijn vele sociale verplichtingen, en veel meisjes op school waren bijzonder gecharmeerd van de knappe George.¹¹

Met veel doorzettingsvermogen haalde Maduro in 1934 zijn gymnasium- β diploma en brak er een nieuw tijdperk voor hem aan: de Universiteit Leiden. Hij ging rechten studeren en werd lid van het Leidsche Studenten Corps (LSC), een mannenbolwerk.¹² Maduro bracht vele kroegavonden door op Sociëteit Minerva, behorende

Op het Nederlandsch Lyceum in Den Haag leerde Maduro Erik Hazelhoff Roelfzema kennen

bij het LSC. Hij nam ook graag deel aan de talrijke gala's die door het LSC werden georganiseerd.¹³ In een brief aan zijn vader gaf Maduro aan dat hij tijdens de ontgroening een ouderejaarsstudent zou hebben geslagen die hem onrechtvaardig had behandeld.¹⁴ Het past bij het beeld van Maduro, die, als het erop aankwam, lef had.

Cavalerieofficier

In september 1936 werd Maduro opgeroepen en diende een rekest in om te mogen dienen bij het 1e Huzarenregiment. Al snel werd hij geselecteerd voor de School Reserve Officieren

- 7 Sabine Onvlee, 'In de tolerante Republiek werd weinig gemengd getrouwd', *Historisch Nieuwsblad*, 27 mei 2003. Zie: <https://www.historischnieuwsblad.nl/in-de-tolerante-republiek-werd-weinig-gemengd-getrouwd/>.
- 8 Brandt-Carey, *Ridder zonder vrees of blaam*, 135-143.
- 9 Ibidem, 38-41.
- 10 Ben Braber, *Omdat ik geen lam voor de wolven wil zijn. Joods verzet in Nederland in de Tweede Wereldoorlog* (Amsterdam, Uitgeverij Balans, 2025) 32.
- 11 Kathleen Brandt-Carey, 'Tussen twee werelden', *Kathleen Brandt-Carey Website*, 2017. Zie: <https://kathleenbrandtcarey.com/nl/artikelen/tussen-twee-werelden/>.
- 12 Het Leidsche Studenten Corps fuseerde in 1973/1974 met de Vereniging van Vrouwelijke Studenten te Leiden en ging verder onder de naam Leidse Studenten Vereniging Minerva.
- 13 Brandt-Carey, *Ridder zonder vrees of blaam*, 72-76.
- 14 Stichting Informatie Wereldoorlog Twee (STIWOT), *Traces of War, Maduro, George, John, Lionel*. Zie: <https://www.tracesofwar.nl/persons/375/Maduro-George-John-Lionel.htm>.

Cavalerie (SROC), die was gevestigd in de Prins Willem III-kazerne in Amersfoort.¹⁵ De SROC was een verzamelplaats voor telgen van Nederlandse bestuurders, patriciaat en adellijke families.¹⁶ Het was een stap omhoog op de sociale ladder voor Maduro, want hoewel hij uit een welgestelde familie kwam en lid was van het prestigieuze LSC, was hij ook Joods en afkomstig uit Curaçao en werd hij daarom niet volledig geaccepteerd door de Nederlandse elite. Latent antisemitisme was niet ongewoon in Nederland vóór het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog. Dit kenmerkte zich onder meer door economische beperkingen zoals beroepsverboden, sociale uitsluiting en antijoodse stereotyperingen in alledaagse gesprekken.¹⁷ Deze vormen van discriminatie golden echter niet voor de SROC, waar geen onderscheid werd gemaakt en iedereen gelijk werd behandeld.¹⁸

Maduro werd ingedeeld bij Cursus 20 van de SROC. De toenmalige commandant van de SROC, ritmeester C.L. Hollertt, was een voorbeeld voor zijn leerlingen. Hij besteedde veel tijd aan karaktervorming van de toekomstige cavalerie-officieren en wist hen vertrouwd te maken met paarden. Volgens een klasgenoot van Cursus 20, Just Koch,¹⁹ was Maduro in het begin bang voor paarden, maar ritmeester Hollertt hielp hem deze angst te overwinnen.²⁰ Ondanks de vele

fysieke uitdagingen en de Spartaanse omstandigheden genoot Maduro van zijn tijd bij de SROC. Hij hield van sport en leerde er niet alleen paardrijden, maar ook schermen. Deze aspecten van het militaire leven spraken hem enorm aan, en hij zag er bijzonder elegant uit in zijn attila, het ceremoniële cavaleriejack met tressen. Na een korte kerstvakantie meldde hij zich op 4 januari 1937 weer in Amersfoort. Drie dagen later vormde hij samen met de andere SROC-leerlingen de erewacht voor de huwelijksstoet van prinses Juliana en prins Bernhard ter hoogte van de Groenmarkt in Den Haag. Van dergelijke ceremoniën kon Maduro enorm genieten.²¹

Maduro's SROC-opleiding verliep verre van vlekkeloos. Tijdens de wintermaanden van 1937 raakte hij steeds meer vermoeid en had hij, met zijn Curaçaose achtergrond, moeite zich aan te passen aan het koude weer. Daarnaast wordt vermoed dat Maduro leed aan de ziekte van Raynaud, een aandoening die de bloedtoevoer naar de ledematen belemmert, waardoor vingers blauw worden en minder goed functioneren bij koud weer. Vanwege deze lichamelijke aandoening was Maduro erg onhandig. Zo was hij erg klungelig bij het vastmaken van de riemen tijdens het opzadelen van een paard. In het begin van zijn SROC-periode kwam Maduro aarzelend over tijdens leidinggevende opdrachten, wat niet bevorderlijk was voor een jonge officier. Dit werd ook opgemerkt door zijn begeleidende docenten. Het leidde ertoe dat hij werd gepasseerd voor bevordering tot wachtmeester, en tot overmaat van ramp stapte een paard in het vroege voorjaar van 1937 op zijn voet. Door deze blessure raakte hij verder achterop tijdens de veldoefeningen. Het warme voorjaar van 1937 bracht echter verlichting voor Maduro, en hij begon weer op te bloeien. Zijn vermoeidheid verdween en zijn voetblessure genas vrij snel. Vastbesloten om de officiersopleiding met succes af te ronden, wist Maduro zich te herpakken. Na enige weken nam hij weer volledig deel aan de veldoefeningen en tijdens verschillende oefeningen werd hij aangesteld als commandant om zijn leiderschapskwaliteiten opnieuw te beproeven. Hij groeide in deze leidinggevende rol, wat hem het nodige zelfvertrouwen gaf.²² Uiteindelijk, na alle tegen-

15 De Prins Willem III-kazerne werd in 1978 gesloopt en is nu een woonwijk in Amersfoort. In het verleden werd de kazerne vaak verward met de Koning Willem III-kazerne in Apeldoorn.

16 Kathleen Brandt-Carey, 'Lezing voor Caribbean Book Club', Kathleen Brandt-Carey website, 2017. Zie: <https://kathleenbrandtcarey.com/nl/lezingen/lezing-voor-caribbean-book-club-haags-historisch-museum-20-oktober-2018/>; Stichting Informatie Wereldoorlog Twee (STIWOT), *Traces of War*, Maduro, George, John, Lionel. Zie: <https://www.tracesofwar.nl/persons/375/Maduro-George-John-Lionel.htm>.

17 Ruben Gishler, 'De elite onder de loep', *Nieuw Israëlitisch Weekblad*, 18 augustus 2004. Zie: <https://niw.nl/de-elite-onder-de-loep/>.

18 Brandt-Carey, *Ridder zonder vrees of blaam*, 98.

19 Sietske van der Veen, op cit in: Ruben Gishler, 'De elite onder de loep', *Nieuw Israëlitisch Weekblad*, 18 augustus 2004. Zie: <https://niw.nl/de-elite-onder-de-loep/>. Just Koch was zelf van 1951 tot 1953 commandant van de SROC, klom uiteindelijk op tot de rang van brigade-generaal bij de cavalerie, en was de eerste voorzitter van de Militaire Ruitersport Vereniging 'Te Paard', Afdeling 's-Gravenhage.

20 Arie Rens, *De School Reserve Officieren Cavalerie. Terugblik op de periode 1918-1995* (Amersfoort, Vereniging Officieren Cavalerie, 1998) 16-19.

21 Kathleen Brandt-Carey, 'Ridder in de maak', *Kathleen Brandt-Carey Website*, 2017. Zie: <https://kathleenbrandtcarey.com/nl/artikelen/ridder-in-de-maak/>.

22 Kathleen Brandt-Carey, 'Ridder in de maak: George Maduro's opleiding aan de SROC 1936-1937', *Vereniging Officieren Cavalerie Mededelingen*, 78 (2017) (3) 35-40.

Groepsfoto van deelnemers aan de 20e cursus. Maduro (zesde van links in de staande rij) sloot een hechte vriendschap met Jhr. Oncko Wttewaall van Stoetwegen (zittend geheel rechts)

slagen, werd hij op 15 mei 1937 bevorderd tot tijdelijk wachtmeester.²³

Tijdens de afsluitende oefening kreeg Maduro zelfs een compliment van de Inspecteur der Cavalerie, kolonel Herman baron van Voorst tot Voorst, voor het vakkundig onschadelijk maken van een machinegeweeropstelling. Deze vaardigheid bleek later, in mei 1940, zeer nuttig te zijn. Op 24 juli 1937 slaagden Maduro en de andere leerlingen van Cursus 20 voor het officiersexamen, maar ze werden nog niet bevorderd want er volgde nog een detachering bij een parate eenheid. Na de zomervakantie meldde wachtmeester Maduro zich bij het 4e Halfregiment Huzaren in Deventer. Zijn taak was het opleiden van dienstplichtigen in militaire vaardigheden.²⁴ Tijdens zijn diensttijd maakte Maduro vrienden in de cavalerie, zoals Bib van Lanschot, een afstammeling van een bekende bankiersfamilie uit Vught, die via de

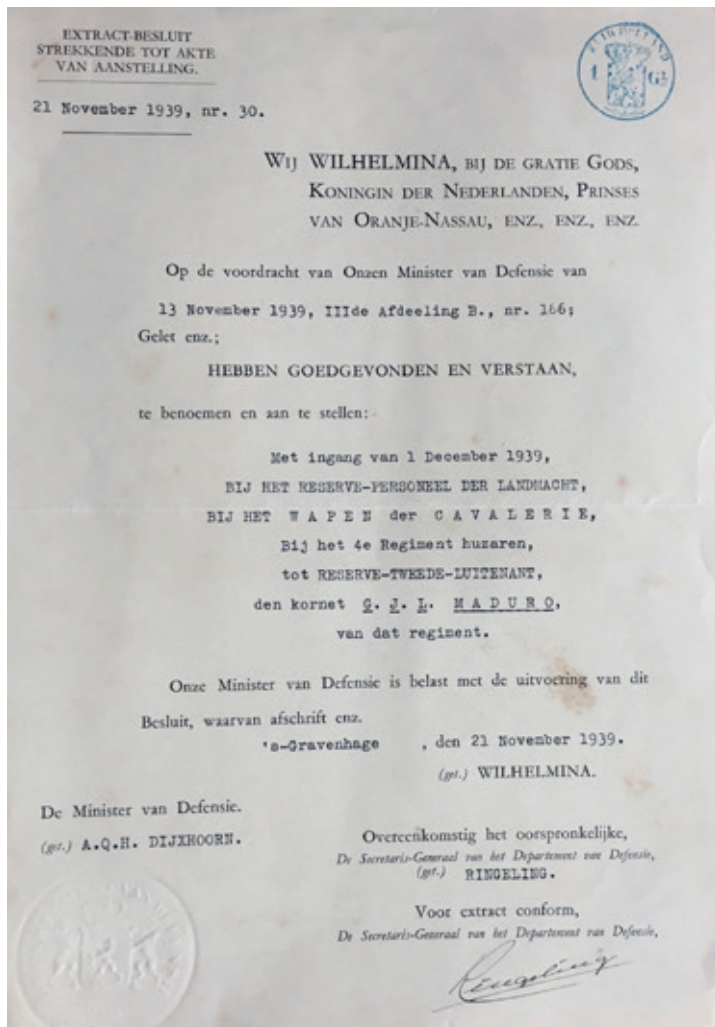
Koninklijke Militaire Academie in Breda beroepsmilitair was geworden. Van Lanschot maakte deel uit van de 19e Cursus, die aan de cursus van Maduro voorafging. Maduro leerde ook Jhr. Oncko Wttewaall van Stoetwegen kennen; zij maakten beiden deel uit van de 20e Cursus. Wttewaall was de zoon van een streng calvinistische belastinginspecteur uit Rotterdam en behoorde tot de Nederlandse adel. Maduro ontwikkelde een hechte vriendschap met Wttewaall.²⁵

Maduro werd op 1 januari 1938 benoemd tot kornet, de laagste officiersrang in de Nederlandse cavalerie, en verliet vervolgens de actieve

23 Ministerie van Defensie, *Staat van Dienst, Maduro, George John Lionel*, 2 december 1980. Documentatie uit de bibliotheek van de Historische Collectie Cavalerie (Nederlands Cavalerie Museum) Bernhardkazerne, Amersfoort.

24 Brandt-Carey, 'Ridder in de maak', 40-41.

25 Brandt-Carey, *Ridder zonder vrees of blaam*, 107-115.

De formele aanstelling van Maduro in 1939 tot reserve tweede luitenant bij het 4e regiment Huzaren

dienst.²⁶ Hij keerde terug naar Leiden om zijn studie weer op te pakken en werd ook weer zeer actief in het studentenleven. Die zomer probeerde Maduro samen met enkele LSC-vrienden, als studentengrap, het oude boegbeeld 'De Loden

Verrader', terug te stelen van een kanonneerboot van de Koninklijke Marine in de haven van Rotterdam. Het boegbeeld was sinds 1924 eigendom van de familie Maduro. De poging mislukte maar leidde niet tot arrestaties, aangezien de eerste officier deze grap wel kon waarderen.²⁷ De Nederlandse pers kreeg echter lucht van deze gewaagde poging om een familiestuk terug te stelen en schreef er sappige verhalen over. Ze waren vol bewondering voor de moedige acties van Maduro en zijn vrienden. Deze gewaagde actie maakte van Maduro tijdelijk een bekende Nederlander.²⁸

Na de zomer van 1939 moest Maduro zich opnieuw melden voor actieve militaire dienst. Vanwege de toenemende spanningen in de wereld werd in Nederland de mobilisatie afgekondigd. Deze keer werd Maduro gestationeerd bij het Depot Cavalerie op de Alexanderkazerne in Den Haag, waar nu sinds 2016 het Internationaal Strafhof is gevestigd. Maduro's taak was het opleiden van nieuwe huzaren. Destijds werden de huzaren niet alleen te paard, maar ook op fietsen en motoren getraind. Op 1 december werd Maduro eindelijk bevorderd tot luitenant, gevolgd door een beëdigingsceremonie de dag erna. Om dit te vieren vond twee dagen later het traditionele cavalierediner plaats in de Sociëteit De Witte, dat werd bijgewoond door prins Bernhard. In januari 1940 keerde Maduro terug naar Leiden en won hij de beslissende sabelwedstrijd voor het LSC tijdens het zogeheten Interacademiaal Assaut. Maduro werd de gevierde man op Sociëteit Minerva.²⁹

Op vrijdag 10 mei 1940 brak ook voor Nederland de oorlog uit. Maduro was daarvoor opnieuw opgeroepen en werd wederom geplaatst op de Alexanderkazerne.³⁰ In de vroege ochtend, rond 04.00 uur, werd de Alexanderkazerne gebombardeerd door Duitse vliegtuigen als onderdeel van de 'Slag om de Residentie'. Hierbij werden kazernes en ook de drie vliegvelden rondom Den Haag aangevallen, namelijk Ypenburg, Ockenburg en Valkenburg, teneinde deze te veroveren en vandaaruit het regeringscentrum in de binnenstad in te nemen.³¹ Rond 07.00 uur kwamen er berichten binnen dat de drie vliegvelden waren bezet door Duitse parachutisten.

26 Ministerie van Defensie, *Staat van Dienst, Maduro, George John Lionel*.

27 'De Loden Verrader', Boegbeeld van de Koninklijke Marine, Website 2026. Zie: <http://www.lodenverrader.nl>.

28 Brandt-Carey, *Ridder zonder vrees of blaam*, 132-135.

29 Ibidem, 167-177.

30 Ibidem, 177.

31 Lou de Jong, *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog, Deel 3, Mei '40* (Den Haag, Martinus Nijhoff, 1970) 10-13.

FOTO FAMILIE-ARCHIEF MADURO

Van links naar rechts de wachtmeesters Bierens de Haan, Van Ogtrop, Maduro en Jhr Rengers Hora Siccama (allen van Cursus 20 van de SROC). De foto is gemaakt op 1 oktober 1937 achter de Boreelkazerne in Deventer

Bij het bombardement op de Alexanderkazerne kwamen in totaal drie korporaals en 63 huzaren en veel paarden om het leven, en raakten meer dan 150 soldaten en burgers gewond. De huzaren waren grotendeels reservisten die waren opgeroepen vanwege de dreigende geopolitieke situatie.³²

Maduro kwam er ongeschonden vanaf omdat hij, net als de andere officieren, elders was ingekwartierd; in zijn geval verbleef hij bij vice-admiraal en mevrouw Aronstein in de Archipelbuurt. Maduro was die ochtend door de bombardementen wakker geworden. Hij spoedde zich naar de kazerne om zo snel mogelijk te helpen bij het blussen van de branden en het verzorgen van de gewonden. Ongeveer 600 cavaleristen overleefden het bombardement op de Alexanderkazerne.³³ Een gevechtsverslag van die ochtend vermeldt dat huzaren gelegerd op de nieuwe Frederikkazerne, gelegen tegenover de Alexanderkazerne, 's nachts naar de nabijgelegen duinen waren gevluht. Een deel van

hen vormde in de vroege ochtend een nieuw detachement. Dit detachement vertrok onder leiding van luitenant Maduro met zes tractoren³⁴ richting de Juliana van Stolberglaan om bij te dragen aan de verdediging van Den Haag. Onderweg raakten ze door pech nog drie tractoren kwijt.³⁵

De *Militaire Spectator* van juli 1940 bevat een gedetailleerd verslag van de gevechten rond Den Haag. In zijn artikel 'De Infanterie Compagnie te Velde' schreef luitenant-kolonel Van Hilten dat Maduro, die rond 9 uur was aangekomen op de Van Stolberglaan, direct de opdracht kreeg om

32 Nationaal Comité 4 en 5 mei, *Den Haag, Bombardement Alexanderkazerne*. Zie: <https://www.4en5mei.nl/oorlogsmonumenten/zoeken/3987/den-haag-monument-bombardement-alexanderkazerne>.

33 Brandt-Carey, *Ridder zonder vrees of blaam*, 179-185.

34 Het betrof hier de Fordson tractoren met aanhanger voor personenvervoer, die in de jaren '30 waren ingevoerd bij het Nederlandse leger om snelle verplaatsingen mogelijk te maken.

35 Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH), *Collectie 409, Gevechtsverslagen en -rapporten, mei 1940, inventarisnummer 536023*.

Maduro schreef een uitgebreid gevechtsverslag van de bestorming van Villa Dorrepaal

met een detachement bestaande uit een sergeant, 14 manschappen, een machinegeweer en drie tractoren naar de Vliet ter hoogte van Voorburg te gaan om de Nederlandse verdedigingsposities te versterken. De Vliet is onderdeel van een groter kanaal dat van Leiden naar Rotterdam loopt. Rond 10.00 uur arriveerde Maduro in Voorburg, waar hij de tractoren achterliet onder bewaking van de sergeant en vier manschappen. Met de rest van het detachement begaf Maduro zich naar de Oude Tolbrug, die iets verderop lag. Eenmaal daar aangekomen, nam hij contact op met de Nederlandse troepen die gestationeerd waren in de nabijgelegen Villa Heeswijk. Al snel bleek dat Duitse parachutisten vanuit vliegbasis Ypenburg waren uitgebroken en vervolgens bezit hadden genomen van Villa Dorrepaal aan de andere kant van de Vliet. Maduro gaf aan een infanteriekapitein te kennen dat hij de villa wilde heroveren om zo de Duitsers weer terug te dringen. De kapitein vroeg hem te wachten, zodat hij kon afstemmen met het hogere niveau. Om 12.30 uur ontving Maduro via een telefoontje van een

majoor de opdracht om Villa Dorrepaal te bestormen. De majoor zegde Maduro een Böhler 4,7 cm antitankkanon, ook bekend als Pag,³⁶ toe. Maduro verdeelde zijn detachement in drie groepen: twee aanvalsgroepen en een machinegeweergroep. Nadat het antitankkanon was gearriveerd, gaf hij de commanderende sergeant-majoor de opdracht het kanon op een nabijgelegen weide op te stellen en op zijn bevel vijf schoten af te vuren.³⁷

In zijn artikel in de *Militaire Spectator* citeert Van Hilten luitenant Maduro, die zelf op 23 mei 1940 een uitgebreid gevechtsverslag had geschreven over de bestorming van Villa Dorrepaal: 'Aan beide aanvalsgroepen werd door mij medege-deeld, dat de aanval alleen kans van slagen had, als de stormloop zoo snel mogelijk geschiedde, zodat ieder zoo hard mogelijk moest lopen. De vaandrig liep achteraan om eventueel tot grote snelheid aan te manen. Toen ik geheel gereed was voor den aanval, gaf ik het afgesproken sein aan de sergeant-majoor en onmiddellijk na het vijfde schot stormde ik de Oude Tolbrug over, gevolgd door de eerste en tweede groep. Gedurende dezen aanval werd voortdurend gevuurd uit de villa, maar het vuur nam af naarmate ik de villa naderde. Geheel overeenkomstig mijn plan kwam ik in den tuin van de villa en op een terras. Ik drong als de eerste het huis binnen, onmiddellijk gevolgd door een korporaal van de luchtdoelartillerie. In het huis hoorde ik hard loopen en kraken van glascsherven, waarmee de vloeren bedekt waren. Ik drong door tot de hal en ontmoette even later de sergeant, die inmiddels met zijn groep ook de villa was binnengedrongen. Hij kreeg van mij de last de villa te omsingelen, posten uit te zetten met het ook op de mogelijkheid van ontvluchten der Duitschers uit het huis, en het terrein af te zetten. Ik doorzocht het huis zelf en kwam ten slotte bij een kelderdeur, die ik opende. Daaruit kwamen onmiddellijk 4 oude dames, die mij mededeelden, dat er Duitschers in den kelder zaten. Ik riep in de kelder: 'Hände hoch, nicht schiessen', waarop geantwoord werd: 'Wir schiessen', daarop ging de korporaal van de Luchtdoel-artillerie op mijn last de keldertrap af en schoot in de kelder. De richting van de kelderafgang stond loodrecht op de eigenlijke

36 De afkorting 'Pag' staat voor Panzer Abwehr Geschütz, een Oostenrijks ontworpen antitankkanon, dat als standaard wapensysteem dienstdeed in het Nederlandse leger in de meidagen van 1940.

37 Dirk A. van Hilten, 'De Infanterie te velde, De strijd tegen Duitse valschermpjes en luchtinfanteristen', *Militaire Spectator*, 109 (1940) (7) 314-315.

kelder, zodat ik daarin niet rechtstreeks kon zien. Ik hoorde kreten van pijn en onmiddellijk daarop: 'Bitte nicht mehr schießen', waarop ik het vuren staakte en den Duitschers beval één voor één met opgeheven handen naar boven te komen. Zeven Duitse parachutisten kwamen achtereenvolgens naar boven, werden door mijn manschappen ontwapend en naar buiten geleid. Bij deze Duitschers waren twee lichtgewond. Buiten komende werden mij nog 4 Duitschers voorgeleid, die achter het terrein waren gevonden. Ik wilde den vaandrig opdragen de 11 krijgsgevangenen weg te voeren, maar een passerende kapitein deelde me mede, dat dit onder geleide van een officier diende te geschieden. Ik gaf het bevel over aan den vaandrig, droeg hem op de villa te bewaken en bracht de krijgsgevangenen weg naar de Laan Copes van Cattenburg.³⁸

Maduro's verslag wordt bevestigd door de verklaring van soldaat Van den Manakker, die was ingedeeld bij een van de twee aanvalsgroepen. Van den Manakker zei: 'Even na half 4 werd bevel gegeven aan de Pag om 5 schoten op de villa te lossen. Lt. MADURO vloog vooruit, onmiddellijk gevolgd door sold. A. GLIM, een korp. en ik. De Lt. en de Korp. waren de eersten die de villa binnen gingen. Toen de groep van Lt MADURO de brug over stormde, kregen wij vuur van den Duitschers uit de huizen, tot we goed en wel de brug over waren. Toen hield het vuren op. Op de brug zijn gewonden gevallen; ik heb na den stormaanval nog gewonden naar een schuur gebracht. Ik kwam aan de voorzijde van de villa aan. De deur was opengebroken. Ik bleef op bevel van Lt. MADURO bij de deur staan. Na een half uur kwam de Lt. uit de villa. De gevangen genomen Duitschers werden onder geleide naar een schuur gebracht'.³⁹

De herovering van Villa Dorrepaal was een opsteker voor de Nederlandse troepen. Het aangrenzende Park Leeuwenbergh werd onmiddellijk bezet door Nederlandse soldaten. Volgens militair historicus Eppo Brongers had Maduro's 'bliksemsnelle en weloverwogen actie' de Duitse parachutisten zo overweldigd dat ze zich niet goed konden hergroeperen.⁴⁰ Bovendien, zo legde militair historicus Cees

Schulten uit, betekende de herovering van Villa Dorrepaal een doorbraak in de Duitse verdedigingslinies rond vliegveld Ypenburg. Dit leidde tot een Nederlandse tegenaanval om vliegveld Ypenburg te heroveren, verder naar het zuidwesten, richting Rijswijk bij de Hoornbrug. Tegen het einde van de middag was Ypenburg weer in Nederlandse handen.⁴¹ Na de oorlog ontvingen de Nederlandse militairen die direct betrokken waren bij de bestorming ook een Nederlandse dapperheidsonderscheiding, mede omdat ze in Maduro's gevechtsverslag werden genoemd. De korporaal, die in het verslag van Van den Manakker wordt genoemd, is Hekhuizen, die de Bronzen Leeuw mocht ontvangen, de op één na hoogste dapperheidsonderscheiding. De soldaten Glim en Van den Manakker ontvingen het Bronzen Kruis, net als sergeant Volkeri, de leider van de tweede aanvalsgroep.⁴²

De daaropvolgende oorlogsdagen in mei 1940 verliepen nogal chaotisch en er deden veel geruchten de ronde over het bestaan van een pro-Duitse 'Vijfde Colonne'. Maduro kreeg na de stormaanval de opdracht om het station Hollands Spoor te bewaken, evenals andere belangrijke of verdachte locaties in Den Haag, waaronder Hotel Mitropa.⁴³ Volgens een rapport van Maduro hadden infanteristen hem om hulp gevraagd het hotel op 13 mei 1940 rond 15.00 uur te doorzoeken. Nadat ze de deur hadden opengebroken, brachten de infanteristen de café-eigenaar, zijn vrouw en een andere man naar buiten, terwijl Maduro en zijn huzaren het hotel doorzochten. Daar zagen ze een foto van de café-eigenaar in een Duits legeruniform. Plotseling hoorden ze buiten schoten en zagen ze beide mannen ernstig gewond op de grond liggen, terwijl de vrouw verwondingen aan beide

38 Van Hilten, 'De Infanterie te velde', 315-316.

39 NIMH, *Collectie 409*.

40 Eppo H. Brongers, *De Slag om Ypenburg* (Rijswijk, Den Haag Media Groep, 2000) 91.

41 Cees Schulten, 'Fall Festung', de aanval op het regeringscentrum', in: Herman Amersfoort en Piet Kamphuis (red.), *Mei 1940. De strijd op Nederlands grondgebied*, 2e herziene druk (Den Haag, Sdu Uitgevers, 2005) 196-197.

42 Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH), *Collectie 500*, Militaire onderscheidingen, inventarisnummer 13 en 23.

43 Brandt-Carey, *Ridder zonder vrees of blaam*, 190-194.

Bij de cavalerie was Maduro een bekwaam ruiter. Het opkomende verzet wilde graag mannen als Maduro, Van Lanschot en Wttewaall rekruteren, omdat zij militaire ervaring hadden

handen had. Volgens een medische hulppost was één van de mannen geraakt door een dum dum-kogel.⁴⁴ Het incident zou nader worden onderzocht door de Haagse politie.⁴⁵ De zaak

zou later nog verdere gevolgen krijgen voor Maduro.

Nederlands verzetsstrijder

Na de capitulatie werd Maduro gedemobiliseerd en keerde hij terug naar Leiden, waar hij in de daaropvolgende maanden steeds meer betrokken raakte bij verzetsactiviteiten. Het begon met spionagewerk, bestaande uit het in kaart brengen van Duitse militaire locaties. Maduro's cavalerievrienden, Van Lanschot en Wttewaall,

44 Een dum dumkogel is een patroon die bij impact in het menselijk lichaam versplintert of uitzet. De naam is afgeleid van een munitiefabriek van het Britse leger in de Indiase stad Dum Dum bij Calcutta, waar dergelijke kogels vanaf 1898 werden vervaardigd.

45 George Maduro, *Rapport aan de Commandant van het Depot Cavalerie, betreffende optreden 13 mei 1940*, Bijlage 2. Een kopie van het rapport bevindt zich in de collectie van de Historische Collectie Cavalerie (Nederlands Cavalerie Museum) dossier '2e Luitenant G.J.L. Maduro'.

gingen na hun demobilisatie ook naar Leiden om te studeren. Van Lanschot sloot zich aan bij het LSC. Volgens Van Lanschot werd dit al snel een dekmantel voor het organiseren van acties tegen de Duitse bezetter. Na alles wat er in mei 1940 was gebeurd, was studeren volgens Van Lanschot geen serieuze optie meer.⁴⁶ Binnen het LSC raakte een groep gedemobiliseerde reserveofficieren al snel betrokken bij verzetsactiviteiten. Het opkomende verzet wilde graag mannen als Maduro, Van Lanschot en Wttewaall rekruteren, omdat zij militaire ervaring hadden. Bovendien wilde Maduro zich inzetten voor een vrij Nederland, dat hem na aan het hart lag.⁴⁷

In augustus 1940 werd Maduro gearresteerd door de Duitse Sicherheitsdienst (SD) en overgebracht naar de strafgevangenis in Scheveningen, ook wel bekend als het Oranjehotel. Maduro werd hier ongeveer twee weken vastgehouden. De reden voor zijn arrestatie is nog steeds onbekend, maar had niets te maken met zijn verzetswerk. Het hield waarschijnlijk verband met het schietincident voor Hotel Mitropa tijdens de meidagen, zoals eerder vermeld.⁴⁸ Het hielp ook niet dat het artikel van Van Hilten uit de *Militaire Spectator* met Maduro's verslag over de bestorming van Villa Dorrepaal paginagroot in de lokale krant de *Haagsche Courant* werd gepubliceerd.⁴⁹ Tijdens verschillende verhoren bleef Maduro volhouden dat hij de namen van de soldaten die hadden geschoten niet meer wist. Hierop liet de SD hem uiteindelijk vrij.⁵⁰

Maduro haalde op de universiteit wel zijn kandidaatsexamen,⁵¹ maar ondanks zijn doorzettingsvermogen slaagde hij er niet in zijn rechtenstudie volledig af te ronden. Dit was een bron van verdriet voor zowel zijn ouders als voor hemzelf. Volgens de website van de Universiteit Leiden leek het wel alsof er een vloek op zijn afstuderen rustte. Na zijn demobilisatie en gevangenschap werd zijn docent burgerlijk recht, professor Meijers, door de Duitse bezetter ontslagen; dit lot trof alle Joodse ambtenaren in november 1940. Deze maatregel werd gevolgd door een andere, die Joodse studenten verbood hun opleiding voort te zetten. Uiteindelijk sloot de universiteit volledig haar deuren. Maduro had nog maar zes maanden te gaan en moest nog

slechts één cruciaal examen afleggen, maar het mocht niet baten.⁵²

In deze periode deed Maduro's vader wanhopige pogingen om zijn zoon naar de Verenigde Staten te halen, maar hij wilde niet. Maduro toonde zich een ware Nederlandse patriot. In 1938 had hij al eens tegen zijn vader gezegd: "Vader, onthoud dat wat er ook gebeurt, de regel moet blijven: 'Een man is een man!' Onze familie heeft veel te danken aan Nederland, en als dit land in nood verkeert, is het mijn plicht om ervoor op te komen".⁵³ Erik Hazelhoff Roelfzema sprak regelmatig met Maduro voordat hij naar Engeland vertrok. Hazelhoff bood Maduro zelfs aan om met hem mee te gaan naar Engeland, maar hij sloeg dit aanbod af.⁵⁴

Maduro raakte steeds meer betrokken bij het verzet en kwam uiteindelijk weer in Den Haag terecht, waar hij onderdook. Hoewel er weinig informatie over zijn verzetswerk is vastgelegd, vanwege de geheimhouding die inherent is aan dat werk, is het aannemelijk dat Maduro, naast zijn spionageactiviteiten, nu ook betrokken was bij het stelen van wapens uit Duitse magazijnen.⁵⁵ Maduro vond in die tijd onderdak in Den Haag bij Jkvr. Christine Wttewaall van

46 Dieudonné ten Berge, *Bib van Lanschot: 'Je bent pas verslagen als je het zelf opgeeft'* (Den Haag, BZZTôH, 1994) 41-42.

47 Braber, *Omdat ik geen lam voor de wolven wil zijn*, 31-32.

48 Brandt-Carey, *Ridder zonder vrees of blaam*, 209-212.

49 'Uit den strijd rondom Den Haag: hoe een door den tegenstander bezette villa heroverd werd', *Haagse Courant*, 3 augustus 1940. Zie: <https://www.nationaalarchief.nl/beleven/onderwijs/bronnenbox/george-maduro-een-joods-curacaose-verzetsstrijder-1940#collapse-268291>.

50 Brandt-Carey, *Ridder zonder vrees of blaam*, 209-212.

51 Voorheen kende het Nederlandse universiteitsstelsel geen bachelor- of masterdiploma's. Studenten legden hun kandidaatsexamen af, vergelijkbaar met de huidige bachelor-graad.

52 Leiden Universiteit, 'George Maduro: alumnus gered van vergetelheid', *Website van de Universiteit Leiden*, 15 juli 2016. Zie: <https://www.universiteitleiden.nl/nieuws/2016/07/george-maduro-alumnus-gered-van-vergetelheid>.

53 Brandt-Carey, *Ridder zonder vrees of blaam*, 215-219.

54 Haags Historisch Museum, 'George Maduro – oorlogsheld en naamgever van Madurodam', *Website Haags Museum*, 2026. Zie: <https://haagshistorischmuseum.nl/ontdek/verhalen-over-den-haag/george-maduro-oorlogsheld-en-naamgever-van-madurodam/>.

55 Braber, *Omdat ik geen lam voor de wolven wil zijn*, 32-33.

Maduro (links) met zijn goede vriend en lichtingsgenoot Jhr Oncko Wttewaall van Stoetwegen, beiden in de rang van wachtmeester in 1937

Stoetwegen,⁵⁶ de oudere zus van zijn cavalerie-vriend Oncko. Opmerkelijk genoeg heropende de Universiteit Leiden in mei 1941 haar deuren en besloot Maduro terug te keren naar Leiden om af te studeren. Dit was riskant en omgeven met veel onzekerheid, omdat Maduro, als Joodse student, niet alleen een geheime afspraak met zijn hoogleraar moest maken om het examen te mogen afleggen, maar ook wist hij, van vrienden in het verzet, dat hij nog steeds in de gaten werd gehouden door de SD. Niettemin nam Maduro het risico.⁵⁷

In mei 1941 werd Maduro opnieuw gearresteerd en belandde hij voor de tweede keer in het Oranjehotel. Deze keer werd hij vastgehouden in 'Untersuchungshaft', ofwel voorlopige hechtenis. De reden voor zijn arrestatie was opnieuw onduidelijk. In ieder geval wordt aangenomen dat de Duitsers wederom niet op de hoogte waren van zijn ondergrondse verzetswerk. Na een paar weken in een cel met andere gevangenen werd hij overgebracht naar cel 635. Hier werd Maduro vastgehouden in 'Einzelfhaft', eenzame opsluiting.⁵⁸ Tijdens zijn gevangenschap dacht Maduro veel na over het leven.⁵⁹ Hier had hij van een gevangenisdominee, die hem soms in het geheim bezocht en contact had met Christine Wttewaall, vernomen dat zijn geliefde Hedda de Haseth Möller met een andere man zou gaan trouwen. Dit was een schok voor Maduro. Hij heeft haar nooit meer gezien.⁶⁰

Het uiterst repressieve regime in de gevangenis heeft Maduro uitgeput, maar het brak hem niet. Een celgenoot schreef later in een brief aan Maduro's ouders: 'Ik overdrijf niet als ik zeg dat het dankzij hem, en hem alleen, is dat ik het heb kunnen volhouden. Ik heb hem nooit neerslachtig gezien. Hij hielp me altijd als ik de moed volledig had verloren'. Deze brief toont duidelijk Maduro's medemenselijkheid aan. Half december 1941 werd Maduro na maandenlange gevangenschap onverwacht weer vrijgelaten. Zijn verblijf in het Oranjehotel had hem veranderd. Hij was afgevallen en zag eruit als een oudere versie van zichzelf. Hij zei tegen Wttewaall: 'Ik kwam er anders uit dan toen ik erin ging'. Toch klaagde hij nooit en

56 Jkvr. mr. Christine Wttewaall van Stoetwegen werd later parlamentslid voor de Christelijke Historische Unie. In de Nederlandse politiek stond ze bekend als 'de Freule'.

57 Brandt-Carey, *Ridder zonder vrees of blaam*, 231-240.

58 Nationaal Monument Oranjehotel, 'George Maduro, verzetsman van Curaçao', *Nationaal Monument Oranjehotel Website*, 2026. Zie: <https://www.oranjehotel.org/nl/ontdek/verhalen/george-maduro-verzetsman-van-curaçao/>.

59 Kathleen Brandt-Carey, 'Veelgestelde vragen', *Kathleen Brandt-Carey Website*, 2017. Zie: <https://kathleenbrandtcarey.com/nl/kathleen-2/veelgestelde-vragen/>.

60 Brandt-Carey, *Ridder zonder vrees of blaam*, 255-260.

bleef hij even vriendelijk en charmant als altijd.⁶¹

In 1943 besloot Maduro naar Engeland te vluchten. Hij zou zijn cavalerievriend Wttewaall volgen, die eerder was vertrokken. In België kwamen de twee elkaar weer tegen, maar werden verraden door de Belgische 'Abwehragent' Prosper de Zitter, die hen aan de Duitsers uitleverde. Het verraad werd onmiddellijk duidelijk toen de Duitsers wilden weten wie de Nederlanders waren en zelfs hun namen wisten. Maduro en Wttewaall werden vervolgens opgesloten in aparte cellen in de politiegevangenis van Saarbrücken.⁶²

De beste kans om te ontsnappen deed zich voor tijdens een geallieerd bombardement. Op 11 mei 1944 bombardeerden de Amerikanen de stad Saarbrücken op afschuwelijke wijze. Twee vleugels van de gevangenis werden zwaar getroffen, maar de vleugel waar Maduro en Wttewaall vastzaten, was onbeschadigd gebleven. Wttewaall vertelde later: 'Ik liep meteen naar G. zijn cel, hij was al weg en ik ontmoette hem in het puin, met een Duitse 'Luftschutzhelm' op zijn hoofd en mijn regenjas aan. We konden weg, maar G. vond het immoreel daar hier mensen onder het puin lagen te gillen, en je moest hen helpen'.⁶³

Wat is vrijheid je waard als andere mensen je hulp nodig hebben en misschien sterven terwijl jij wegrent en hen had kunnen helpen? Voor Maduro was dit voldoende om door te gaan met het zoeken naar en het uitgraven van de gewonden. De kans die hij en Wttewaall hadden om te ontsnappen en de vrijheid te omarmen ging verloren omdat ze onmiddellijk weer werden gearresteerd, maar dat was een bewuste keuze. Dit soort toewijding toont eens te meer aan dat Maduro's medeleven de doorslaggevende factor was in zijn besluitvorming, zelfs onder zware omstandigheden.

Na 46 weken van vreselijke gevangenisomstandigheden werden Maduro en Wttewaall uiteindelijk gescheiden. Het was eind juli 1944 toen Wttewaall naar concentratiekamp Sachsenhausen werd vervoerd, terwijl Maduro

FOTO HAAGS GEMEENTEARCHIEF

Maduro liet een kans om uit Duitse gevangenschap te ontsnappen voorbij gaan en koos er in plaats daarvan voor slachtoffers van een bombardement te helpen. In de huidige tijd van onzekerheid, toenemende spanningen en conflicten kan zijn zelfopoffering een inspiratiebron zijn

61 Nationale Kinderherdenking 4 mei, 'Het verhaal van George Maduro', *Website Nationale Kinderherdenking 4 mei*, 2026. Zie: https://www.nationalekinderherdenking.nl/sites/madurodam_nkh/files/inline-files/Nationale%20Kinderherdenking%20-%20Het%20Verhaal%20van%20George%20Maduro.pdf.

62 Brandt-Carey, *Ridder zonder vrees of blaam*, 307-340.

63 *Ibidem*, 340-342.

Hoewel fysiek ernstig verzwakt, bleef Maduro's moreel in Dachau tot het einde sterk

in november 1944 naar concentratiekamp Dachau ging. Op dat moment woog Wttewaall minder dan 56 kilo. Maduro was er niet veel beter aan toe en had moeite zijn benen te bewegen; het bleek een soort oedeem te zijn. Hij had ook hartproblemen. Op 25 november 1944 kwam Maduro na een verschrikkelijk transport van elf dagen aan in Dachau. Bij aankomst waren zijn benen ernstig opgezwollen en kon hij niet meer lopen. Vanaf dat moment was hij voor het nazi-vernietigingssysteem niet langer George Maduro, maar gevangene nummer 133401.⁶⁴

In Dachau ontmoette Maduro zijn cavalerie-vriend Van Lanschot weer, die net als hij was gearresteerd. Na een lange tocht langs verschillende gevangenis en kampen kwam Van Lanschot tijdens het laatste oorlogsjaar in Dachau terecht. De reünie gaf Maduro weer

motivatie om door te gaan, maar zijn toestand verslechterde snel.⁶⁵ In een persoonlijke brief van Van Lanschot aan Maduro's ouders, gestuurd na de oorlog, merkte Van Lanschot op hoe hij in Dachau opnieuw onder de indruk was van Maduro's charisma, ondanks zijn slechte fysieke toestand: 'Zijn moreel was briljant. Na ongeveer een week was hij dan ook z.g. slaapzaal-capo hetgeen betekende dat hij de verantwoordelijkheid droeg voor de slaapzaal, en dat men hem vertrouwde en zijn eerlijkheid en oprechtheid niet in twijfel stonden [sic]. Ik vermeld dit opzettelijk omdat er maar weinig mensen, als zij pas een week in het kamp zijn, zulk een vertrouwen genieten', schreef Van Lanschot.⁶⁶ Tijdens de wintermaanden in Dachau lag de gemiddelde temperatuur 's avonds en 's nachts rond de min tien graden en sneeuwde het vaak. De gevangenen moesten met dit weer vaak urenlang aangetreden staan op appel terwijl men slechts schaars was gekleed. Dergelijke omstandigheden zijn al ondraaglijk voor een gezond persoon, laat staan voor iemand die al ernstig verzwakt was en in slechte fysieke conditie verkeerde. Op 8 februari 1945 stierf Maduro op 28-jarige leeftijd volledig uitgeput aan vlektyfus, elf weken en drie dagen voor de bevrijding van het kamp door eenheden van het 7e Amerikaanse leger.⁶⁷

Nasleep

Pas in juli 1945 vernamen Maduro's ouders dat hun enige zoon in Dachau was overleden aan ziekte en uitputting. Maduro's moeder was diepbedroefd. Tijdens de oorlog stuurde Bep Boon-van der Starp, de vrouw van een zakenpartner van Maduro's vader, een brief naar Maduro's moeder nadat ze had gehoord over zijn opsluiting in het Oranjehotel. Maduro's moeder waardeerde dit gebaar erg en raakte bevriend met Boon.⁶⁸ Na de oorlog raakte Boon betrokken bij het Nederlands Studentensanatorium (NSS), een ziekenhuis in Laren waar studenten met tuberculose konden herstellen en hun studie konden voortzetten. Omdat de nazorg bijzonder duur bleek te zijn, ging ze op zoek naar een verdienmodel voor het sanatorium. Ze herinnerde zich dat ze in Beaconsfield, Engeland,

64 Nationale Kinderherdenking 4 mei, 'Het verhaal van George Maduro'.

65 Brandt-Carey, *Ridder zonder vrees of blaam*, 354-372.

66 Willem van Lanschot, Een persoonlijke brief gericht aan de ouders van George Maduro nadat hij hun adres in New York had ontvangen, 9 januari 1946. Een kopie van de brief bevindt zich in het bezit van de Historische Collectie Cavalerie, dossier '2e Luitenant G.J.L. Maduro'.

67 Brandt-Carey, *Ridder zonder vrees of blaam*, 354-372.

68 Kathleen Brandt-Carey, 'Het Ontstaansverhaal van Madurodam', *Kathleen Brandt-Carey Website*, 2017. Zie: <https://kathleenbrandtcarey.com/nl/lezingen/het-ontstaansverhaal-van-madurodam/>.

een originele oplossing voor een soortgelijk probleem had gezien. Een plaatselijke accountant had in zijn tuin een grote miniatuurspoorbaan aangelegd, die grote aantallen dagjesmensen trok. De netto-opbrengst ging naar de noodlijdende ziekenhuizen in Londen.⁶⁹

In maart 1950 stelde Boon tijdens een bestuursvergadering van het NSS voor om dit Engelse inkomstenmodel in Nederland te kopiëren door de bouw van een ‘miniaturstad’.⁷⁰ Het startkapitaal voor dit project, 100.000 gulden, werd geschonken door de ouders van Maduro, die een gedenkteken voor hun zoon wilden oprichten. In de loop der jaren leverden de ouders van Maduro verschillende financiële bijdragen aan het onderhoud en de uitbreiding van Madurodam.⁷¹ Madurodam is een eerbetroon aan tweede luitenant George Maduro en wat velen niet weten is dat Madurodam een van de grotere, zo niet het grootste, oorlogsmonument in Nederland is dat aan één persoon is gewijd.

In 1946 meldde de *Militaire Spectator* dat luitenant Maduro, samen met verschillende andere Nederlandse militairen⁷² die in de meidagen van 1940 hadden gevochten en tijdens de Tweede Wereldoorlog waren omgekomen, per Koninklijk Besluit van 9 mei 1946 postuum met de hoogste dapperheidsonderscheiding werden onderscheiden. In het geval van Maduro was dit vanwege zijn leiderschap en moedige optreden tijdens de aanval op Villa Dorrepaal op 10 mei 1940.⁷³ En dat was heel opmerkelijk voor iemand die pas zes maanden daarvoor tot officier was bevorderd en van wie tijdens de officiersopleiding in eerste instantie werd gezegd dat hij te aarzelend was. In de jaren tachtig werd hem postuum ook het Verzetshedenkingskruis toegekend. De onderscheiding is bedoeld voor leden van het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog.⁷⁴ Deze erkenning viel ook Maduro ten deel.

Dit artikel herdenkt de 80e verjaardag van George Maduro als Ridder in de Militaire Orde van Willem. Maduro’s drie rollen als Joods-Antilliaanse student in Nederland, als cavalerie-officier en als lid van het Nederlandse verzet geven meer inzicht in de bijzondere persoon die

hij was voor velen. Maduro’s gave om de mensen te inspireren komt misschien wel het meest indrukwekkend tot uiting in de woorden van zijn cavalerievriend Wttewaall. Hij schreef een brief aan Maduro’s moeder nadat hij had vernomen dat zijn vriend de Militaire Willemsorde had ontvangen: ‘Moed, beleid en trouw, dat zijn slechts drie begrippen. Trouw is het gemakkelijkst, dan komt moed, maar beleid, dat is wat telt. Beleid achteraf is prima, iedereen bezit achteraf wel beleid, maar beleid tijdens de actie, dat is wat George had. [...] Hij gaf veel om zijn medemensen. Zijn superieuren en ondergeschikten erkennen dit unaniem’.⁷⁵ Maduro maakte grote indruk op mensen. En toen zijn wereld in chaos verviel, toonde hij zijn ware karakter. Hij was iemand die nooit opgaf, en iemand die, ondanks zijn eigen uitdagingen, aan anderen dacht en hen hielp waar en wanneer hij maar kon. Laat dit een inspiratiebron zijn in deze tijden van onzekerheid, toenemende spanningen en conflicten. ■

69 Nationale Kinderherdenking 4 mei, ‘Het verhaal van George Maduro’.

70 Ibidem.

71 Stichting Joods Erfgoed Den Haag, *George Maduro (1916-1945) en Madurodam*.

72 Het betrof hier majoor W.P. Landzaat, reserve-majoor J.N. Cramer, kapitein I.H. Bolman, reserve-eerste-luitenant-vlieger A.H. Bodaan, reserve-eerste-luitenant F.P. de Jager, tweede-luitenant C.E.F. Schnabel, reserve-tweede-luitenant-waarnemer B. Swagerman, wachtmeester W.J. Kenninck, dienstplichtig soldaat B. Beekmans, dienstplichtig soldaat G. Migchelbrink, en dienstplichtig soldaat C.M. Oome; tevens werden in hetzelfde Koninklijk Besluit bij leven benoemd tot Ridder Militaire Willemsorde, 4e klasse, tijdelijk-benoemd kolonel W.F. Hennink, tijdelijk-benoemd majoor G.J.W. Gelderman en dienstplichtig sergeant voor special diensten J.F.C. Toelen.

73 Redactie, ‘Officiële mededelingen van het Ministerie van Oorlog, Herdenking van de gevallen in mei 1940’, *Militaire Spectator*, 115 (1946) (3), 120-122. Zie: <https://militairespectator.nl/sites/default/files/bestanden/uitgaven/MS%201946-03.pdf>.

74 Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH), *Collectie 500*.

75 Oncko Wttewaall van Stoetwegen, op. cit. in: Brandt-Carey, ‘Ridder in de maak’, *Kathleen Brandt-Carey Website*, 2017.